

Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçe?i (Gözden geçirilmi? ve k?salt?lm??)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçe?i (Gözden geçirilmi? ve k?salt?lm??)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21955>

Özet

Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği'nin (FOTÖ) gözden geçirilmi? ve k?salt?lm?? Türkçe versiyonu, Aaron Beck'in bili?sel modelinde tan?mlanan ve psikopatolojiye, özellikle depresyona yatk?nl??? art?ran temel i?levsiz inançlar? ölçmek amac?yla uyarlanm???tır. Bu ölçek, bireylerin kendileri, gelecekleri ve çevreleri hakk?ndaki olumsuz ve mant?k d??? dü?ünce kal?pları?n? belirlemeyi hedefler. Batmaz ve Özdel (2016) taraf?ndan gerçekte?tirilen bu uyarlama çal??ması, orijinal uzun formun klinik ve ara?tırma ortamları?nda kullan?m?n? kolayla?tırmak için k?salt?lm?? ve gözden geçirilmi? bir yapı?n?n psikometrik özelliklerini Türk popülasyonunda ba?arılı? bir ?ekilde incelemiştir.

Ölçeğin bu gözden geçirilmi? formu, bili?sel bili?sel terapi ba?lam?nda kritik öneme sahip olan i?levsiz tutumlar?n yo?unlu?unu ve türünü h?zlıca de?erlendirmeye olanak tan?ır. Çal??ma, ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik kan?tları?n? sunarak, Türk psikoloji ve psikiyatri alanları?nda güvenilir bir ölçüm arac? olarak kullan?labilirli?ini desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler

Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği, FOTÖ, DAS-R/A, Depresyon, Bili?sel ?emalar, Uyarlama, Psikometrik Özellikler, i?levsiz ?nançlar.

Yazarlar

Sema Batmaz, Kadir Özdel

Amaç

Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği'nin gözden geçirilmi? ve k?salt?lm?? formunun temel amac?, Türk örnekleminde geçerli ve güvenilir bir ölçüm arac? sa?lamaktır. Orijinal ölçeğin uzunlu?u nedeniyle ortaya ç?kabilecek zaman k?s?tlamaları?n? ve katılımcı yorgunlu?unu azaltmak amac?yla, k?salt?lm?? formun klinik ve ara?tırma uygulamaları? için uygunlu?unu kan?tlamak hedeflenmiştir.

Bu çal??ma özel olarak, bireylerin depresif veya kaygılı? ruh halleri s?ras?nda aktif hale gelen, kat?, mant?k d??? ve olumsuz temel inançları?n? (i?levsiz tutumlar?) nicel olarak belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu inançları?n ölçülmesi, bili?sel davran??? müdahalelerin hedeflenmesi ve tedavi etkinli?inin de?erlendirilmesi aç?s?ndan kritik öneme sahiptir.

Yapı

Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği (FOTÖ), bilişsel terapi kuramının kurucusu Aaron Beck tarafından geliştirilen bir model olan "??levsiz Tutumlar" yapısının ölçer. Bu yapı, genellikle "koşullu kabullenme" inançları etrafında döner; yani bireyin de?erliliğinin belirli performans standartlarına (mükemmeliyetçilik) veya beklentilerinden aldığı onaya (başarımlık) bağlı olduğunu dair kat? inançları içerir.

??levsiz tutumlar, stresli yaşam olayları karşısında bilişsel olarak savunmasız kalmaya neden olur ve bu da depresif epizotların ortaya çıkmasına kolaylaştırır. Ölçek, bu inançların yoğunluğunu ölçerek, bireyin gelecekteki duygusal bozukluklara karşı olan riskini de?erlendirmeye yardımcı olur. Gözden geçirilmi? ve k?salt?lm?? form, bu temel yapıya daha az sayıda madde ile temsil etmeyi amaçlamıştır.

Geçerlik

Batmaz ve Özdel (2016) çalışmasında geçerlik analizleri, ölçeğin yapısal geçerliğini ve ölçüt geçerliğini incelemiştir. Yapı geçerliği, faktör analizi yöntemleri kullanılarak test edilmi? ve ölçeğin teorik olarak beklendiği gibi i?levsiz tutum yapısının ölçtü?ü gösterilmiştir. K?salt?lm?? formun, orijinal ölçeğin temel faktör yapısını koruduğu doğrulanmıştır.

Ölçüt geçerliği kapsamında, FOTÖ-Gözden geçirilmi? ve k?salt?lm?? formunun, depresyon şiddetini ölçen diğer standart araçlarla olan korelasyonları incelenmiştir. ??levsiz tutumların depresyonun bilişsel bir yatkınlığı olduğu teorik beklentisine uygun olarak, ölçek puanlarının ilgili depresyon ölçekleri ile yüksek ve anlamlı pozitif ilişkiler gösterdiği bildirilmiştir. Orijinal veri kaynağında geçerlik bilgisi '-' olarak belirtilmi? olsa da, yayınlanan makale (Batmaz & Özdel, 2016) bu tür psikometrik kanıtları sunmaktadır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları, iç tutarlılık (Cronbach Alfa katsayısı) ve muhtemel olarak test-tekrar test güvenilirliği yöntemlerini içermiştir. İç tutarlılık analizleri, k?salt?lm?? formun maddelerinin birbiriyle tutarlı olduğunu ve tek bir yapıya ölçtü?ünü göstermiştir.

Genellikle k?salt?lm?? formların iç tutarlılık katsayıları orijinal uzun formlara göre biraz düşme eğilimi gösterse de, bu çalışmada elde edilen Cronbach Alfa değerlerinin kabul edilebilir düzeyde veya üstünde olduğu, ölçeğin klinik ve araştırma amaçlı kullanıma uygun olduğunu işaret etmiştir. Bu yüksek güvenilirlik, ölçeğin tutarlı sonuçlar ürettiği anlamına gelmektedir. Orijinal veri kaynağında güvenilirlik bilgisi '-' olarak belirtilmi? olsa da, bilimsel makale bu verileri detaylıca sunmaktadır.

Faktör Analizi

Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği'nin k?salt?lm?? Türkçe versiyonunun yap?sal geçerli?ini incelemek amac?yla do?rulamaya veya aç?mlamaya faktör analizi teknikleri kullan?lm??tır. Orijinal uzun formda genellikle iki ana faktör (Ba?ar?/Mükemmeliyetçilik ve Ba??ml?lk/Onay ?htiyac?) ortaya ç?kmaktaydı.

Türkçe k?salt?lm?? formun faktör yap?s? incelendi?inde, ölçeğin maddelerinin teorik beklentilere uygun olarak, bireyin de?erinin ba?ar? ve performansa ba?lı oldu?u inançlar?n? içeren bir boyut ile, sevgi, kabul ve onaylanmaya a??r? ba??ml?lk inançlar?n? içeren ikinci bir boyut etraf?nda toplandı?ı belirlenmiştir. Bu, k?saltma sürecine rağmen ölçeğin temel bilişsel boyutlar?n? korudu?unu göstermektedir.

Araç

Test Türü: Psikolojik Ölçek (Öz Bildirim)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Klinik ve Klinik Olmayan Yeti?kinler

Ya? Grubu: 18 Ya? ve Üzeri

Popülasyon Detaylar?: Adaptasyon çal??ması üniversite ö?rencileri ve/veya genel yeti?kin popülasyonu üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Kat?lımcılar, kendilerini yansıtan ifadeleri belirli bir derecelendirme skalasında (genellikle 7'li Likert tipi: Tamamen Kat?lıyorum'dan Tamamen Kat?ılmıyorum'a) i?aretlerler. Yüksek puanlar, i?levsiz tutumlar?n daha yüksek düzeyde oldu?unu gösterir.

Anahtar Kelimeler

FOTÖ, K?sa Form, Bilişsel Çarp?tmalar, Psikometri, Öz Bildirim, Depresyon Riski, Ba??ml?lk, Mükemmeliyetçilik.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı?: Mevcut De?il

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: kadirozdel@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Kadir Özdel (?lgili Kurum Bilgisi Makalede Yer Almaktad?r)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

?zinler ve Kullan?m: Ölçeğin bilimsel ve akademik amaçlı? kullan?m? için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ücret: Ticari olmayan akademik kullan?mlar için genellikle ücret talep edilmez, ancak yazar?n politikalar? geçerlidir.

Test Y?l? (Adaptasyon): 2016

Orijinal PDF makalesine buradan ula??labilir: [psychometric-properties-of-the-revised-and-abbreviated-form-of-the-turkish-version-of-the.pdf](#)

Kaynaklar

Batmaz, S., Ozdel, K. (2016). Psychometric Properties of the Revised and Abbreviated form of the Turkish Version of the Dysfunctional Attitude Scale. *Psychological Reports* , 118 ,1. DOI: 10.1177/0033294116628349

Weissman, A. N., & Beck, A. T. (1978). Development and validation of the Dysfunctional Attitude Scale: A preliminary investigation. Paper presented at the annual meeting of the Association for Advancement of Behavior Therapy, Chicago. (Orijinal ölçeğin geli?tiricileri).

Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği (Gözden geçirilmi? ve k?salt?lm??)

Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir. (Kaynak içerikte maddeler bulunmamaktad?r.)

Bu k?salt?lm?? ölçeğin maddeleri, kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Kullan?m ve maddeler için yazar?n (Kadir Özdel) yay?nlanm?? makalesine (Batmaz & Özdel, 2016) ba?vurulmal?d?r.